

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМУ ІНСТИТУТЫ**

**« МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ
ТӘРБИЕ БЕРУ» ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ**

**МЕТОДИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО «ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ
ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА»**

Астана 2023

*Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институты базасында әзірленген*

«Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру»:
Әдістемелік нұсқаулық. – Астана, 2023. – 25 бет.

Пікір жазғандар:

С.Н. Жиенбаева п.ғ.д., профессор;

А.Е. Бекишева меңгеруші;

А.У.Сулейменова әдіскер.

«Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру» әдістемелік нұсқаулығы мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру бойынша мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтеріне арналған, ұсынымдар берілген.

Бұл Әдістемелік нұсқаулық мектепке дейінгі ұйымдардың қызметкерлеріне ұсынылады.

Әдістемелік нұсқаулық Балаларды ерте дамыту институтының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, ұсынылған. (2023 жылғы 28 шілдедегі №5 хаттама).

Балаларды ерте дамыту институты, 2023 жыл

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Қазіргі кезеңде адамның табиғатпен дәстүрлі өзара іс-әрекеті жаһандық экологиялық проблемаға айналды.

Егерде адамдар таяу арада табиғатты қорғауды үйренбесе, онда олар болашағына зиян келтіреді, оның алдын алу үшін эколлгиялық мәдениет пен жауапкершілікке тәрбиелеуіміз қажет. Экологиялық тәрбие мектепке дейінгі жастан басталуы тиіс, себебі балалық шақтың осы кезеңінде бала табиғат туралы эмоционалды әсерде болады, өмірдің әртүрлі нысандары туралы түсінік, яғни экологиялық ойлаудың, сананың негіздері қалыптасады, экологиялық мәдениеттің бастапқы элементтері қаланады.

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі педагогикада балаларға экологиялық тәрбие беруге ерекше назар аударылуда.

Экологиялық түсініктерді қалыптастырудың маңызды шарттарының бірі – балалардың табиғаттағы заттар мен құбылыстарды тікелей бақылауы. Сондықтан тірі табиғатпен қарым-қатынас жасауға және өсімдіктер мен жануарларды бақылауға мүмкіндік беру керек. Балабақшалардың учаскелеріндегі, бақтар мен саябақтарда өсетін өсімдіктерді балаларға бай танымдық материал ретінде ұсынуға болады, ал педагогке толыққанды экологиялық тәрбиені жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Мектеп жасына дейінгі балалар арасында экологиялық сананы қалыптастыру мәселелері қоршаған ортаның жаһандық проблемаларын және балалардың табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру, қазіргі замандағы өзекті және өте маңызды мәселелердің бірі. Сондықтан да мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру бойынша мектепке дейінгі ұйымның педагогтеріне арналған Әдістемелік нұсқаулық әзірлеу өзекті болып табылады.

Экологиялық тақырыптарды мектепке дейінгі білім беру бағдарламасының мазмұнына енгізу мен балаларда экологиялық сананы дамыту құралдарын қалыптастырудың, оның ішінде табиғи жағдайда экскурсиялар, табиғат және экология мәселелері бойынша практикалық сабақтар өткізудің, салауатты өмір салты дағдыларын дамытудың маңыздылығын атап өткен жөн.

Әдістемелік нұсқаулықта мектепке дейінгі ұйымдардағы балаларға экологиялық тәрбие беру саласында өткізілген зерттеулерге шолу жасалған. Сонымен қатар мектепке дейінгі білім беру бағдарламаларындағы экологиялық білім берудің әртүрлі тәсілдерін талдайды және осындай тәсілдердің тиімділігін қарастырады.

Әдістемелік нұсқаулықтың мақсаты экологиялық сана мен табиғаттағы тәрбиеленушілердің мінез-құлық мәдениетін қалыптастыру мәселелерінде әдістемелік көмек көрсету үшін әзірленген.

Бұл материал мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру бойынша мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған құрал және әдістемелік нұсқаулық болып табылады.

КІРІСПЕ

Ерте жастан бастап бала айналасындағы әлемді мағыналы түрде тани бастайды және талдай бастайды, адамдарға белгілі бір пікір мен көзқарас қалыптастырады.

Мектепке дейінгі жаста баланың табиғатқа деген көзқарасын одан әрі анықтауға, оған жанашырлық танытуға және біздің әлемдегі бай экологиялық проблемалардың көпшілігін шешуде белсенді әрекет етуге көмектесетін экологиялық позициялар қалыптасады. Бала бойына сіңіре отырып, өзіне жақын адамдардан білім алады және дамиды, табиғатта өзін дұрыс ұстауды үйренеді, не істеуге болатынын және не істеуге болмайтынын түсіне бастайды.

Қазіргі экологиялық білім [1] елдегі мектепке дейінгі педагогиканың ерекше бағыты ретінде бірнеше компоненттер негізінде қалыптасады:

- балалардың табиғатта бақылау жүргізіп, экскурсияға қатысуына негізделген отандық педагогика үшін дәстүрлі әдістер;
- халықтық дәстүрлер: халықтық мерекелер, ойындар, ертегілер;
- әлемдік тәжірибе: мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық білім берудің жалпы тәжірибесінде шетелдік технологиялар аз ұсынылған.

Мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық тәрбиесі мен білімі деп білім жүйесін, құндылық бағдарларын қалыптастыруға, табиғатқа жауапкершілікпен қарауға бағытталған тұлғаны тәрбиелеу мен оқытудың және дамытудың үздіксіз процесі аталады [2].

Экологиялық тәрбиенің мақсаты балалардың экологиялық мәдениетінің бастапқы нысандарын тәрбиелеу, олардың табиғаттағы қарапайым қатынастарды түсінуі, қоршаған ортаның табиғи объектілерімен адамгершілік-эмоционалды өзара әрекетінің алғашқы практикалық дағдыларын дамыту болып табылады [3].

Міндеттері: мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеу әдістерін қарастыру, экологиялық бағыттағы іс-әрекет түрлері мен отбасындағы мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеу жүйесін сипаттау.

Әлемдегі экологиялық проблемалардың туындауы халықтың экологиялық санасын, табиғатты пайдалану мәдениетін қалыптастыру бойынша қарқынды ағарту жұмыстарын жүргізуді қажет етеді.

Бұл жұмыс үздіксіз білім беру жүйесінің бастапқы буыны– балабақшада басталады [4]. Мектепке дейінгі балалық шақ – адамның жеке басын қалыптастырудың бастапқы кезеңі, оның қоршаған әлемдегі құндылық бағдары.

Қоғамдық өмірдің барлық салаларын экологияландыру процесі әрбір жеке адамның экологиялық санасын, оның экологиялық мәдениетін қалыптастырудан басталады.

Қазір жас ұрпақтың экологиялық біліміне оның дамуының барлық кезеңдерінде, атап айтқанда, бастапқы кезеңіне қойылатын талаптар артып келеді.

Бұл процесте мектепке дейінгі ұйымдар ерекше рөл атқарады.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕЛЕУ ӘДІСТЕРІ

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі ұйымдарда балаларды дамыту мен тәрбиелеудің көптеген вариативті және балама бағдарламаларын іске асыру ұсынылады. Бұл бағдарламалар тәрбиешіге мектепке дейінгі білім беру алдында қойылған күрделі мәселелерді, атап айтқанда мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру мәселесін шешуге көмектесуге арналған [5]. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру негіздерін қалыптастыру – зияткерлік және эмоционалды компоненттерді қамтитын табиғатқа саналы көзқарастың қалыптасуы [6].

Зерттеушілер [5] мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеудің келесідей әдістерін ұсынады (1-кесте):

- тірі табиғатқа қажетті жағдай жасау мен қолдау бойынша тәрбиеші мен баланың бірлескен іс-әрекеті балаларға экологиялық тәрбие берудің басты әдісі;
- табиғатты сезіп тану әдісі ретінде бақылау;
- модельдеу әдісі;
- ойын эмоционалды әрекет ретінде;
- ауызша-әдеби әдіс.

1-кесте – Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру әдістері

№	Әдістер	Сипаттама	Қосымша сипаттама
1	Тірі табиғатқа қажетті жағдай жасау мен қолдау бойынша баламен тәрбиешінің бірлескен іс-әрекеті	Экологиялық тәрбие берудің басты әдісі. Оларда практикалық дағдылар мен біліктер қалыптастыруға бағытталған.	Нысандарды қадағалау (өсіру нәтижелері) қалыптасқан дағдыларды реттеуге мүмкіндік береді және олардың саналы сипатын қамтамасыз етеді. Экологиялық білім беруде осы әдіс модельдеу қызметімен үйлескенде жақсы нәтижелерге қол жеткізеді. Заттарға қамқорлық жасау, оларды жөндеуге және жаңартуға тәжірибе жүзінде қатысу балаларда қажетті дағдыларды

			дамытуға ықпал етеді.
2	Бақылау	Табиғатты сезіп тану әдісі	Тірі табиғатпен қоршаған ортамен тікелей байланысты қамтамасыз етеді.
3	Моделдеу әдісі	Экологиялық тәрбие жүйесінде маңызды орын алады	Табиғат күнтізбелерімен жұмыс істеу, бейнелеу өнімдерімен танысу, кәсіби түрде жасалған өнер туындыларын (көркем суреттер, музыка және әдеби шығармалар), табиғат мотивтері бейнеленген халықтық қолөнер бұйымдарын қабылдау — балалардың табиғатпен тікелей байланыста болған кездегі түсініктерін нақтылауға, бекітуге және кеңейтуге мүмкіндік береді.
4	Ойын	Эмоционалды әрекет. Балаларды табиғатпен таныстырудың тиімділігі олардың тәрбиешіге деген эмоционалды қарым-қатынасына байланысты, тәрбиеші балалармен бірге өсімдіктер мен жануарларға бақылаулар жүргізеді, тәжірибеде өзара әрекетті үйретеді, тапсырмалар береді, ұйымдастырады	Ойнап жүрген бала жақсы көңіл-күйде, өзара белсенді қарым-қатынаста болады. Ойын мен табиғатпен танысуды біріктіріп өткізу, балаларды сүйікті әрекетпен айналысуға, «табиғи» мазмұнды қабылдау үшін қолайлы эмоционалды жағдай жасауға, табиғатпен қарым-қатынас жасауды дамытуға мүмкіндік береді, бұл экологиялық тәрбие беруде негізгі нәтиже болып табылады.
5	Ауызша әдіс	Сөйлеу әрекетінің ерекшелігіне байланысты дербес әдіс ретінде айқындалады.	Диалог (әңгіме, талқылау) табиғат туралы және ондағы адамдардың іс-әрекеті туралы нақты түсініктерді қалыптастыруға және түзетуге мүмкіндік береді. Монолог (тәрбиешінің әңгімесі, кітап оқу) мектеп жасына дейінгі балаларда бастапқы экология туралы түсініктерді, әңгіме айту табиғаттағы байланыстарды түсінуді қалыптастырады, мектеп

			жасына дейінгі балалар оның заңдылықтары туралы хабардар болады.

Экологиялық тәрбиенің негізгі мазмұны мектеп жасына дейінгі балалардың қоршаған ортадағы табиғи құбылыстар мен объектілерге саналы түрде қарым-қатынас жасауды қалыптастыру болып табылады.

ОТБАСЫНДА МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ

Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беруді жүзеге асыру, отбасында жалғасын тапса тиімдірек болады. Отбасы – бұл жеке тұлғаны тәрбиелеуде белгілі бір рөл атқаратын шағын ұжымның бір түрі. Отбасылық тәрбие – ата-аналар бала тәрбиесіндегі әрекетін отбасы өмірі ықпалымен байланыстыратын, қоғамдағы жас ұрпақты тәрбиелеудің нысандарының бірі болып табылады. Отбасылық тәрбие арқылы баланың қоршаған ортамен әртүрлі қарым-қатынастары реттеледі. Бұл жерде отбасындағы тәрбиенің ерекшелігін атап өту қажет. Отбасында баланы табиғатты қорғауға тәрбиелеу негіздері қаланады. Отбасында балаға экологиялық тәрбие беру табиғатты қорғауға, адамгершілік қарым-қатынастарға тәрбиелеуде маңызды.

ТАБИҒАТТА ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРДІҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САНАСЫ МЕН МІНЕЗ ҚҰЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Соңғы онжылдықтарда психологиялық-педагогикалық зерттеулер мектепке дейінгі жаста экологиялық мәдениеттің негіздерін қалыптастыруға болатындығын көрсетті [5]. Тірі табиғаттың жетекші заңдылықтарын көрсететін нақты білім жүйесі экологиялық мәдениеттің бастапқы буыны болып табылады [7].

Шетелдік ғалымдардың зерттеулері бойынша тұлғаның негізгі қасиеттерін қалыптастыру үшін қолайлы кезең мектепке дейінгі жастан бастауыш мектеп жасына ауысу кезеңі болып табылады [5]. Бала осы жаста қоршаған ортаны тез қабылдайды және өз бетінше танып білуге және өзін

бақылау элементтері дами бастайды, бұл мектеп жасына дейінгі балаға сана мен іс-әрекеттің дербестігінің белгілі бір деңгейін қамтамасыз етеді [6]. Баланың табиғатпен қарым-қатынас процесінде алған дағдысы жануарлардың мінез-құлқындағы, өсімдіктердің жай-күйіндегі нақты жағдайларды түсінуге, оларды дұрыс бағалап, жауап беруге ықпал етеді.

Экологиялық білім мен тәрбие беру қоғамның экологиялық мәдениетімен диалектикалық өзара байланысты элементтерді: экологиялық сана, экологиялық дүниетаным және экологиялық әрекет жүйесін құрайды [7].

Мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық мәдениеті [5] тұлғаның сапасы ретінде :

- табиғатқа қызығушылық және оны қорғау мәселелері;
- табиғи объектілер туралы білім, оларды қорғау әдістері, тірі табиғатты қорғау;
- табиғатқа қатысты моральдық және эстетикалық сезімдер;
- табиғи ортаға қатысты экологиялық сауатты әрекет (ересектермен бірге);
- табиғи ортадағы тұлғаның іс-әрекеті мен мінез-құлқын анықтайтын мотивтер компоненттерімен айқындалады.

Тұлғаның сапасы ретінде экологиялық мәдениеттің негіздерін қалыптастыру:

- білімнің қалыптасуы және табиғатқа қарым-қатынасы, оның адам өмірі үшін маңызы;
- ойын арқылы зияткерлік және практикалық дағдыларды қалыптастыру;
- экологиялық сипаттағы құндылық бағдарларын тәрбиелеу;
- орынды мінез құлық пен іс әрекетті қалыптастыру;
- ойын барысында адамгершілік қарым-қатынас қабілетін қалыптастыру;
- қоршаған ортаны қорғау бойынша белсенді тәжірибелік іс-шараларға қатысуды қамтиды [7].

Балалардың табиғатқа саналы түрде қарым қатынасы табиғатты сезіммен қабылдауға, оған эмоционалды қатынасқа және жеке тіршілік иелерінің тіршілік ерекшеліктері, өсуі мен дамуы, кейбір биоценоздар, тірі организмдердің қоршаған орта факторларына бейімделу тәуелділігі, табиғи қауымдастықтар ішіндегі қатынастар туралы білімге негізделген.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒЫТТАҒЫ ІС-ӘРЕКЕТ ТҮРЛЕРІ

Іс-әрекет – қоршаған ортамен белсенді өзара қарым-қатынас болып табылады. Экологиялық бағыттағы іс-әрекет ерікті бастамаларға негізделген және сабақтан тыс уақытта қоршаған ортаны зерделеуге байланысты ұйымдастырылған тәрбиелеу- білім беру жұмысы деп айқындалған [7].

Экологиялық бағыттағы іс- әрекет түрлері [7]:

- табиғаттағы әртүрлі оқиғаларды немесе ересектердің табиғатты құру әрекеттерін бейнелейтін ойын әрекеті, рөлдік ойын;
- жасыл аймақтағы тірі объектілерге жағдай жасау бойынша еңбек және тәжірибелік іс-әрекет;
- көркем-шығармашылық іс-әрекет, табиғатпен байланысты адамдардың іс-әрекетінен алған әсері негізінде бейнелеу өнімдерін жасау;
- практикалық танымдық іс-әрекет – эксперимент;
- дербес танымдық іс – әрекет– бақылау;
- сөйлеу іс-әрекеті;
- табиғатты қорғау іс-әрекеті;
- кешенді іс-әрекет – өсімдіктер мен жануарлар әлемінің объектілерімен өз еркімен байланыс, табиғатпен қарым-қатынас, бағалау пікірлері, қызығушылық таныту.

Экологиялық тәрбие бойынша іс-әрекет нысандары:

- жеке нысандар;
- топтық нысандар;
- көпшілік нысан.

Бұл нысандардың барлығы бір-бірімен тығыз байланысты, толықтырады және жетілдіреді. Олардың әрқайсысы негізінен педагогтің басшылығымен балалардың тәжірибелік жұмысына негізделген, сондықтан қандай да бір нысанды таңдағанда балалардың дайындық дәрежесін, олардың даму деңгейін, жеке ерекшеліктері мен мүдделерін ескеру қажет. Алдағы іс-әрекетке қызығушылықты арттыру үшін балалар алдағы жұмыстың перспективасын жоспарлау мен өткізуді талқылауға қатысады.

Балалардың *жеке жұмысты* орындауы тиісті педагогикалық әсер береді. Оны ұйымдастыру жеке сараланған тәсілді, мектеп жасына дейінгі баланың психологиялық ерекшеліктерін білуді талап етеді.

Топтық және көпшілік нысандарға мыналарды (2-кесте):

- экологиялық мерекелер;
- экологиялық ойындар;
- экологиялық жарыс ойындары;
- рөлдік экологиялық ойындар;
- имитациялық экологиялық ойындарды қамтиды.

Қазіргі мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында экологиялық мәдениетті қалыптастыру бойынша іс-әрекетті ұйымдастырудың барлық түрлері мен әдістері ішкі оқу-әдістемелік және бағдарламалық құжаттармен реттелуі тиіс.

2-кесте – Мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеу бойынша іс-әрекеттің топтық және көпшілік нысандары

№	Нысандары	Сипаттама	Үлгілері
1	Экологиялық мерекелер	Белгілі бір күнге орайластырылған экологиялық іс-шаралар жиынтығы.	Викториналар, қабырға газеттерін, альбомдарды, көрмелерді безендіру.
2	Экологиялық ойындар	Қатысушылардың ерекше (ойын) іс-әрекетін өрістетуге негізделген, мотивацияның, танымдық қызығушылықтың және эмоционалды қатысудың жоғары деңгейін ынталандыратын ойындар, бұл мектеп жасына дейінгі балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыруда маңызды.	
3	Экологиялық жарыс ойындар	Қатысушылардың экологиялық білімді, дағдыларды, меңгеруі мен көрсетудегі белсенділігін ынталандыруға негізделген ойындар.	Аукцион - конкурс, табиғатты қорғау бойынша жобалар конкурсы, марафон-конкурс, экологиялық викториналар.
4	Рөлдік экологиялық ойындар	Экологиялық іс-әрекеттің әлеуметтік мазмұнын модельдеуге негізделген ойындар.	
5	Имитациялық экологиялық ойындар	Экологиялық шынайылықтың және экологиялық іс-әрекеттің заттық мазмұнын модельдеуге негізделген ойындар.	

Табиғатқа жауапкершілікпен қарауды қалыптастыратын, экологиялық проблемаларды әлеуметтік және жеке маңызды мәселе ретінде тану мақсатында өткізілетін тәрбие іс-шаралары экологиялық тәрбие тұрғысынан тиімді болуы мүмкін.

ҚОРЫТЫНДЫ

Экологиялық тәрбие тұлғаның негізін қалайтын құндылықтардың бірі болғандықтан мектеп жасына дейінгі баланың рухани-адамгершілік санасы мен табиғатқа эмоционалды айқын көзқарасының қалыптасуын білдіреді. Балаларға табиғаттың әмбебап құндылық ретіндегі маңыздылығын түсінуге, табиғаттың әсемдігін, құндылығын түсінуге бағыттау қажет. Балалардың табиғатты күтуге деген белсенді ұмтылысы тірі табиғатқа қамқорлық жасаудың маңызды көрсеткіші болып табылады.

Күтім процесінде балалар өсімдіктер мен жануарлардың өмірі мен жайы адам еңбегіне тәуелділігін көрнекі түрде қадағалап, біртіндеп түсіне бастайды. Балалар табиғатты эстетикалық тұрғыдан қабылдайды. Көптеген психологтер мен педагогтер табиғатқа қарым-қатынасты тәрбиелеуде эмоционалды-эстетикамен зияткерліктің өзара байланысын көрсетеді. Олар эстетикаға бағытталған қабылдауды табиғи құбылыстарды танымай және оларды толығымен меңгермей мүмкін еместігін атап көрсетеді.

Мектеп жасына дейінгі балалар нормалар мен ережелерді, сондай-ақ экологиялық сипаттағы шектеулерді меңгере алады. Баланың табиғатқа деген моральдық ұстанымы экологиялық жағдайлардағы мінез-құлықта, жанашырлық сезімі арқылы көрінеді. Балаларды табиғаттағы мінез-құлық ережелерімен оның сақталуы мен қорғалуын ескере отырып таныстыру қажет. Бірте-бірте бала тұлғаның экологиялық мәдениетінің ажырамас бөлігі болып табылатын экологиялық дағдылар жүйесін меңгереді.

Экологиялық тәрбиенің жалпы мақсатында бала психологиясының даму ерекшеліктеріне сүйене отырып, мектепке дейінгі жаста экологиялық мәдениеттің негізін қалауға болатындығы жазылған, осы кезеңде жарқын, бейнелі эмоционалды әсерлер, алғашқы табиғаттану түсініктері, қоршаған ортаға деген дұрыс қарым-қатынастың және ондағы құндылық бағдардың негізін құрайды. Мектепке дейінгі ұйымда мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеу бойынша әдістемелік басшылық адамның табиғатқа және қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру ерекшеліктеріне педагогтер мен ата-аналардың назарын аударуға арналған.

Бұл әдістемелік нұсқаулықта мектеп жасына дейінгі балаларды экологиялық тәрбиелеу әдістері қарастырылған; экологиялық бағыттағы әрекет түрлері және отбасында экологиялық тәрбиелеу жүйесі сипатталған.

Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру бойынша кешенді жұмыс олардың дамуының маңызды аспектісі болып табылады, ол экологиялық сананың қалыптасуымен, табиғатқа және салауатты өмір салтына жауапкершілікпен қараумен сипатталады. Мектепке дейінгі ұйым балаларды табиғатты қорғауға тәрбиелеуде және табиғатқа жауапкершілікпен қарауды үйретуде шешуші рөл атқарады.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты: ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы – : <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
2. Үлгілік оқу жоспарлары : ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 9 қыркүйектегі № 394 бұйрығы. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1200008275>
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы: ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы №422 бұйрығы. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600014235>
4. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысы. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137>
5. Николаева С.Н. Методика экологического воспитания дошкольников: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 184 с.
6. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. Социально-эмоциональное дошкольное воспитание и интеллектуальное развитие ребенка // Обществознание и социальная психология. – 2023. – № 5 (49). – С. 806-810. – https://drive.google.com/file/d/1q4P6Kmg9Opx_xtCfjZ971Q79A_rZ40nR/view?usp=share_link
7. Суркина С.А. Экологическое образование дошкольников: учебное пособие. – Саратов: Изд-во «Саратовский источник», 2011. – 103 с.

